

Рецензия

По конкурс за заемане на академичната длъжност „Професор” по

8.4 Театрално и филмово изкуство /Кинознание, киноизкуство и телевизия (Филмово и телевизионно операторство)/

обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски” в ДВ бр. 56 от 24 юли 2015 год.

с кандидат **Цветан Георгиев Недков**

Рецензент: **Проф. д-р Теодор Янков Янев, НАТФИЗ „Кр. Сарафов”**

Кратки биографични данни

Цветан Недков е завършил НАТФИЗ спец. „Филмово и телевизионно операторско”. Години наред работи в БНТ е бил главен оператор, а сега отговорен оператор. В НАТФИЗ повече от 15 год. преподава като гост-преподавател, междуременно е назначен и като преподавател в ЮЗУ. Преподава и в НБУ. Тези данни ни говорят за качествата на преподавателя доц. д-р Недков! Наред с това той е един от най-талантливите и именно за това и най-търсените оператори в документалното кино. Няма да изреждам разностранните награди за операторство в документалното и телевизионно изображение. За сериалът „На границата” беше удостоен с национална награда. Това го поставя и до много талантливите оператори от игралното кино.

Това научно жури трябва да се произнесе за творческите, педагогическите и научно-изследователските изяви на доц. Недков. Но аз искам да добавя и неговите морални принципи, без което няма да е пълна характеристиката на личността доц. д-р Цветан Недков!

Независимо, че те не са тема за тази разработка!

Познавам г-н Недков от студентските години, бях един от неговите преподаватели. Испитвам най-добро чувство на удовлетвореност, че сме подготвили и творец, и преподавател!

Характеристика на научната, научно-приложната и творческа продукция на кандидата

Цветан Недков предлага теоретичната разработка с тема „Генезис на визуалния обемен образ”. Генезисът е произход, възникване, развитие на глобални фактори и явления. В този термин Авторът залага амбициозно изследване на принципите в изграждането и обработката на изображение, чрез зрителната система и мозъка. Логично се изследват възможностите на снимачната и телевизионна техника за създаване на подвижен образ и неговите несъвършенства при сравняване с технологичния резултат.

Трудът е позициониран в девет глави с въведение без заключение, като че ли ще очакваме и продължение. Предложена е библиография от изследванията на водещи специалисти в психологията и неврофизиологията, като базис на тази разработка, за да се открият и систематизират възможните манипулации чрез образа създаван с художествени средства и от там за създаване на илюзорна субективна реалност. Афишира се предназначениостта на този текст - за студентите и специалистите за създаване на познание в областта на възприятието.

Можем да обобщим, темата е висша форма на изследване на въздействието на изображение, като дело на творческа симбиоза от мислене и реализация на творческия диалог режисьор - оператор.

Впечатлен съм от систематизиране на много научна информация, но ми се ще да насоча внимание в тази рецензия за главата „Визуален модел и възприятие”. Разглеждат се процесите на визуално възприятие в ретината и превръщането на тази информация в мисловен изобразителен материал. Последователното запознаване с различните теории започва с възприятие на контура и контраста, следва анализ на пространствената чистота, което

в същност е редуването на различни контрасти и обобщаване с перцептивната обработка на информацията. Основната линия на съжденията се движи в руслото на осмислената информация, постъпила през сензорните рецептори за създавана на една познавателна представа от реалната действителност.

В главата „Висши процеси в организацията на възприятието” се прави своеобразен обзор на всичко онова, което е открито от науката психофизиология и има пряк контакт с проблемите на изобразителното възприятие на симбиозата фигура–фон. Констатацията е, че перцептивните различия между фигура и фон пряко контролират възприятието на светлината. Това е едно от многобройните препратки, чрез които Авторът търси форма да превърне сухата научна теза в действащи правила в изобразителното мислене на оператора. Основният извод е фокусирането върху съзнанието, което чрез психофизиологична манипулативност изгражда истинските параметри на действителността изцяло формулирани от мозъка, възприет чрез сетивата и превърнат в изображение от технологиите.

Този труд е своеобразен научен алманах, събрал най-важните постулати от изследователската сфера отнесени към психологията на възприятието!

Филмите на Цветан Недков са онзи атестат на творец, който постига уникалност в изображението, защото изразните средства са композирани по партитурата на драматургията и този компонент на филма се превръща в творчески важен елемент. В много от филмите ще открием образ на действителността, който обединява сложната структура на документалния ескиз. Няма да правя анализ на огромната филмография на Цв. Недков, но ще обърна внимание с оглед параметрите на тази рецензия на отделни заглавия.

„На границата” игрален сериал реализиран в условията на аскетичен бюджет и превърнал се в едно изобразително бижу в продукцията на БНТ.

Това не би се случило, ако разказът в този сериал не е истински и поетиката, както в постановката, така и в изображението не е намерила оригинален израз. Умението да се справиш с бутафорията, с баталните сцени, пейзажите, с насищането на общите планове с кинематографична истина е умение на зрял творец. И разбира се – портретите! Те обединяват киноповествованието и довеждат разказа до възприятие, което надхвърля традиционната телевизионна продукция.

„ДЪЛГИЯТ ПЪТ КЪМ ДОМА”- когато говорим за документално кино е ясно, че работата на оператора е главен мотив за монтажните решения и изключително налага и ритъм, и яснота във филмовия разказ. Кадрите на г-н Недков недвусмислено отразяват специфичната действителност на мястото на действието и в този контекст носят най-голям принос за общата атмосфера на филма. Крупностите в монтажната фраза дирижират възприятието и усещането. Детския портрет в движение, средните планове на възрастните, общите планове, в които съществуват героите от филма и най-важното – камерата е незабележима, но въпреки това е максимално ангажирана с действието. Всичко това са аспекти на едно чувствително изображение и нежно повествование в една невесела история. Умението на оператора да налага подходящо движение на камерата и да улавя реалното движение на героите създава напрегнат разказ изключително подходящ за документалната драма. И въпреки нерадостната реалност на ситуацията в изображението се налага оптимизма, вниманието и толерантността към героите от разказа. В голяма част от кадрите съзираме ефекта на скритата камера, без да се навлиза грубо в интимния свят на хората. Изкуственото осветление не се натрапва и въпреки това не е само експозиционно, а има нужния характер и допълва атмосферата от епизода. Да се снимат крупни планове и гросове в документална среда е не лека задача за оператора, който сам води фокуса. Почти виртуозно и с лекота операторът се справя с

тази задача и дава неоченимо полезно изображение за документалния филм.

„Оркестърът на София”- типичен поръчков филм за конкретни хора и конкретна музика. В изобразителен план операторът отново намира характерен ключ към доста постната драматургия. Този филм е великолепен пример за мощното присъствие на изображението в документалното кино. От един елементарен снимачен прием Недков създава неочаквано интересен кадър – бавно приближаване от общ план с вариото и на финала имаме откритие – през отраженията на дърветата в стъклото на прозореца съзираме легендарната фигура на Саксофониста. Умението да се снима драматургично защитено и същевременно интересно е приоритет в работата на Цветан Недков и това до голяма степен е претекст за творчество. Без скъпи наеми за специализирана операторска техника, той реализира със завидна лекота и точност специфичното движение в този филм- изобразителния лайт мотива на предно следене на буса на прословутия оркестър. Пак ще повторя, без търсене на ефектни кадри изображението е ефективно в своето изразно предназначение.

„Цветове на дъгата”- едно от качествата на добрия оператор е нагаждане към жанра, драматургията, постановъчната линия. В този филм, който има елементи на музикален филм е постигнат определен баланс между документалното изображение (синхроните) и импресивните кадри. Камерата се движи в интерес на персонажа и създава естетиката на динамичния кадър. Прекалява се с вариодвиженията, но те са компенсирани с логиката на панорамите. Операторът търси резонанс изображение-вокал и от там е постигната изобразителна поетика наситена с красотата на натурната светлина и уникалната природна фактура.

След натрупан творчески имидж логични са поканите за член на жури на специализираните фестивали за кино и телевизия. Няма да ги изброявам, но поканата за председател на Държавна комисия за разпределяне на

субсидия в документалното кино към НФЦ е атестат за уважение и респект в гилдията.

Приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност

Цветан Недков последователно се изкачва по стълбицата на научното-преподавателското поприще. 2001 год. – Доктор по направление 05.08.03. Докторската теза на кандидата беше един от първите приноси в научното творчество – анализ на Hi-Fi формат в изображението, като резолюция приемана и в ТВ, и в киното. Това е демонстрация на съвременно мислене, което сега дефинираме като дигитална кинематография. 2005 год. доцент в ЮЗУ, 2014 год. – доцент в НАТФИЗ. Това означава специализирани индивидуални учебни програми. Научния принос се базира на систематизиране на процесите свързани с технологията на създаване на изображение във фотографията, киното и телевизията обособен в учебна програма. Автор на учебна програма „Визията в киното и телевизията”. Водещ на уъркшоп в Ню Бояна филм за студентите от ЮЗУ. Ангажимент като научен ръководител на докторанти, дипломанти, член на различни научни журита в три университета. Експерт по проект „Изкуствата и културата, като ресурс за постигане на общество с икономика на знанието” от европейска програма „Актуализиране на учебните програми във висшето образование в съответствие с изискванията на пазара на труда”. Покана от Министъра на културата г-н Владимир Пенев за „изготвяне на филми „Българското читалище-практически опит в съхраняването на жизнеността на материалното културно наследство” и „Национален събор на народното творчество-Копривщица”. Към всичко това ще прибавя и научен редактор на специализиран труд „ Операторът, като автор на изображението и работата му със светлина в съвременната технология” –автор Теодор Янев.

Критични бележки и препоръки

Относно теоретичния труд, задължително при втора редакция да се обвържат цитиранията с приложената библиография. Това е задължително изискване в научната литература.

Препоръка към кандидата – огромен е приносът му към операторството, не малък е и обемът в научната работа. Видях празноти в отразяването на този изминат път. Отдавам това и на скромност, и на малка небрежност. Благодарение на старото ми познанство аз прибавих важни сведения от личните изяви в тази област. Това е задължително, когато се опитваме да изградим образ на личност достойна за участие в този конкурс!

Заключение

В заключение, след всичко изложено до тук, ще отбележа, че научно-изследователската, преподавателска и творческа дейност на доц. д-р Цветан Недков показва, че са изпълнени изискванията и критериите на ЮЗУ „Неофит Рилски” за заемане на академична длъжност „професор”.

Предлагам напълно убедено на уважаемото научно жури доц. д-р Цветан Георгиев Недков да заеме академична длъжност „професор” по Професионално направление 8.4 Театрално и филмово изкуство /Кинознание, киноизкуство и телевизия (Филмово и телевизионно операторство)/.

София

28 10 2015 год.

Рецензент:

Проф. д-р Теодор Янев